

II. József császár a felvilágosodott abszolutizmus egyik legjellegzetesebb képviselője volt. Korán érdeklődött az államkormányzati dolgok iránt és szorgalmasan tanult. Minden iránt érdeklődött, de különösen az akkori modern francia filozófiai eszmék ragadták meg figyelmét. 1764-ben német császárrá választották meg, 1765-ben pedig Mária Terézia maga mellé vette kormánytársnak és a hadügyi meg külügyi dolgokban szabad kezét engedte neki. Minden kormányzati ügy érdekelté és így észrevette, hogy a belügyi kormányzat terén nagyon sok a visszaélés. A visszaélések megakadályozására terveket dolgozott ki. Azonban ezeknek a közigazgatási reformoknak elfogadására anyját nem tudta rábírní, ezért utazásokban kereste nemcsak a szórakozást, hanem új ismeretek beszerzését is. Bejárta a nyugati országokat, valamint az uralkodása alá kerülendő tartományokat, különösen sokat utazott Magyarországon.

1780-ban, Mária Terézia halála után lépett trónra. Most már mi sem állt útjában reformterveinek megvalósításában, csupán a magyar alkotmány gondjait akadályok elébe Magyarországon. Hogy ezt az akadályt is elhárítsa, nem koronáztatta meg magát magyar királlyá, hogy ne kelljen eskü tennie a magyar alkotmányra. Ezért eleve végéig „kalapos király”-nak nevezték. Szilárd meggyőződése volt, hogy alkotmányellenes rendeleteivel és újításaival népei javát szolgálja.

II. József ismervén a magyar nép büszkeségét, tudta, hogy reformtervei Magyarországon ellenállásra fognak találni. Ezért többször utazott országunkon keresztül-kasul, legtöbbször rangrejtve, szóba elegyedett a néppel, hogy kitapasztalja gyengéjét.

Pozsonytól Budáig

Igy 1782-ben hosszabb utazást tett hazánkban. Pozsonyba érkezve a pozsonyi színház igazgatója egy napon megjelent a császár előtt, két színlapot hozott neki s mély alázattal kérdezte, hogy a két színmű közül másnap melyiket adassa elő?

József császár a szereplő művészek neveit végigolvasta és ezt felelte:

— Látom, hogy nekem egyikben sincs szerepem, öia tehát azt adhatja elő, amelyik önnek tetszik.

Pozsonyból Budára ment II. József. Néhány hetet töltött ott.

Egyik napon megjelent előtte egy budai ifjú és valarni hivatalt kért tőle.

— Miféle nyelveket ismer? — kérdezte tőle a császár.

— Ismerem a német, magyar, latin, francia, spanyol és oláh nyelveket.

— Igazán szép, hogy ennyi nyelvet ismer — bólintott barátságosan a császár. — Ilyen felkészültséggel nyugodtan alkalmazom kabinetirodámban.

Az ifjú csakhamar bevonult a császár környezetébe, de alig telt el egy hét, máris kiderült, hogy a német nyelven kívül egyetlen más nyelvet sem beszél. II. József maga elé rendelt és haragosan kérdőre vonta:

— Nem szégyení magát, hogy olyan vakmerően hazudott?

— Bocsnatot kérek — tiltakozott a fiatal ember. — Felséged azt kérdezte tőlem, miféle nyelveket ismerek. En mindazokat felsoroltam, amelyeket ismerek, de nem állítottam, hogy beszéltem is azokat.

Ugyancsak Budán két egyházi férfi — egy premonstráti szerzetes és egy világi apát — kért kihallgatást tőle. József először a szerzetest hallgatta meg, majd távozása után fogadta az apátot.

— Mit jelent a fekete szín a reverendáján? — kérdezte a császár.

— A lemondást jelenti, felséges uram.

— Nagyon jó — mosolygott II. József —, akkor könnyű lesz önnek lemondania az apátságról. Így azt az imént eltávoztott és apátságról kérelmező premonstráti engedélyezem.

II. József, mielőtt Budáról elutazott volna, még egy megüresedett hivatal betöltését is elintézte, mely hivatalra hárman pályáztak. József császár meghallgatta mind a három folyamodót. Az első így okolta meg kérését:

— Nemes ember vagyok, nemesi ülésemben húsz évig senki sem háborgatott, csak a háborúskodás úzótt ki szakemből.

A második arra hivatkozott, hogy katona és több évig „feküdt” Németalföldön. A harmadik szerényen ezt mondta:

— Tanító vagyok és már huszonegy év óta állok helyt ebben a nehéz hivatalban.

II. József elgondolkozott a kéréseket támogató okokon és a következő határozatot hozta:

— Minthogy a nemes ember oly sokáig ült, a katona oly sokáig feküdt, a tanító ellenben huszonegy évig helyt állt, a hivatalt neki adom.

Az egri püspök és az egri bikavér

Budáról II. József Egerbe utazott, hogy a görög nem egyesültek ügyét megvizsgálja, kiknek tempiómát csak a város falain kívül engedélyezték Dobó hőseinek unokái...

A város pedig terjeszkedett, mert a hatalmas Esterházy püspök folytonosan építtetett és így mindig messzibb tolt a falakat.

József császár útközben hánytá-ve-

tette magában: hogy és mint fogja ő a büszke oligarchát megtörni... Eszmé eszmét hajtott az agyában és valami olyan szellemi inkvizíció-félet talált ki. Hatalmas rendszere volt hozzá, az eredmény azonban a legtöbbször epigrammává kerekedett.

Hanem ez az Esterházy püspök nagy diplomata volt, ki sok okos ember eszén túljárt. Fogadhatta volna a császárt a legfényesebb egyházi dísszel, fényes főpapok élén, világhírű egyházi öltönyben.

A császár már szinte érezte a tömjén illatát. Elképzelhető, hogyan poty-tyant a felhők közül a földre, amikor a világi főméltóságok fényes díszruhái között a legegyszerűbben látta képviselve az egri papságot. Közöttük állt méltóságteljes alakjával az akkoriban divó hármuszögletű kalapját hóna alá szorítva a hatalmas egri püspök, mélyen meggörnyedve.

A felséget reszkető, alázatos hangon fogadta, szép latinsággal tartott beszédében mintha nem is tisztelgő, hanem könyörgő lenne.

József császárt cserben hagyták szépen kigondolt tervei.

— Menjünk — szölt —, nézzük meg a várost.

Gróf Esterházy Károly kalapját hóna alá szorítva, alázatosan követte a fejedelmet. Megnézték ezt is, megnézték azt is, végre eljutottak a nagy templomba.

A templom ajtajánál kiegyenesedett az egri püspök, fejére tette a kis, miséző sapkát, melyet egy kanonok adott át neki és előre, a császár előtt ment be a templomba. József császár követte a püspököt és a templom küszöbén túl levette főveget... Esterházy az oltárhoz ment és leült püspöki trónjára. A papok csendes imát mormoltak.

A császár megnézte a templomot és kifelé indult. S ime, amikor a templomból kijutott, meging maga mögött látja Esterházy püspököt, aki újra meggörnyedve és hajadonfővel kísérette az uralkodót.

A császár mosolygott és magyarázatot kért.

— Ez csak azért történt így, felséges uram, mert idekint felséged az úr, odabent pedig én.

A császár feleletét nem jegyezte fel a történelem, hanem a néhány nap múlva bekövetkezett búcsúzáskor mondott kérdésére igen.

— Van még itt kettőnkél hatalmasabb is, püspök úr?

— Elhiszem azt, felséges uram: az egri vörös, gróf Esterházy Károly pincéjéből.

Eppen ebéd után voltak: a császár nem éafolta meg ezt a feleletet.

Trónok dőlnék, uralkodók lesznek, szaporodik az egri főpapok sirloltjában a márványtábla.

Es az egri vörös? ... El és uralkodik.

Még a császár Egerbe való megérkezésének napján történt, hogy megnézték a liceumot, melyet Esterházy építtetett. A liceum megnyerte a császár tetszését is.

— Mennyibe került? — kérdezte a püspököt.

— Már kifizettem — válaszolta Esterházy diplomatikusan.

A császár mindenáron kötekedni akart vele és mosolyogva hunyorgatott:

— Szép nagy épület ez a liceum, jó lesz kaszárnyának.

— Felséges uram — tiltakozott Esterházy —, ezt nem a püspök, hanem a gróf építtette.

A császár megérkezésének napján Esterházy püspök fényes ebédet adott a fejedelmi vendég tiszteletére. A császár azonban még itt sem hagyott fel kötekedésével:

— Püspök úr — mondta az asztalnál —, ön az apostolok utódja, de az apostolok nem étek gazdagon.

A püspöknek rosszul esett ez a megjegyzés, de hallgatott.

Másnap a városban tett körút végzetével szük szobába vezette Esterházy a császárt, csak kettőjük számára volt terítve. Egyszerű agyagtányérok, fákés, favilla az asztalon.

Háromfogásos egyszerű ebédet tálaltak. A császár, ki szerette a gyomrát, csak várta, hogy e különös kezdet után majd csak hoznak még valamit. De bizony nem hoztak semmit. Végre bosszankodva szólalt meg:

— Püspök úr, miféle tréfa ez?

— Semmi tréfa, felséges uram. Tegnap gróf Esterházy vendégelte meg felségedet, ma pedig az egri püspök, az apostolok szerény és méltatlan utódja.

A császár nagyot nyelt és érezte, hogy az apostoli ebédrel lefőzték.

— Nono — mondá —, tudja, én mégis gróf Esterházy vendége akarok lenni.

A hortobágyi csikós

Egerből a császár Debrecennek vette útját. Debrecenben többek között meglátogatta a híres kollégiumot is. Maga elé kérette az egyik professzort, aki híres volt nyelvészeti tudásáról; tudott angolul, franciául, németül, spanyolul, törökül, arabul, latinul, görögül és héberül, de ezeken kívül még 12 nyelvet értett.

A császár németül kezdett vele beszélni, de ez kissé nehezen ment a tanárnak, mire az uralkodó franciára fordította a beszédet. A tanár folyékonyan beszélt franciául, de a császár egy szót se értett meg belőle, próbálkozott tehát angollal, de nem

több sikerrel. Csodálkozva árulta el, hogy nem is tudja, hogy a tanár milyen nyelven szól hozzá.

— Természetes — mosolygott a professzor —, mert én úgy beszéllek, ahogyan irnak, nem követem az idegen népek hóbortját, akik a betűkre más hangzást akarnak rádísputálni. En azt mondom franciául, hogy: „malheureux” és nem „malörö”. Azt mondom angolul, hogy: „rekapitulá-tion” és nem „rikepitülésn”, mert én így tartom helyesnek.

A császár nevéve elgondolkozott, majd vállat vont és környezetéhez így szólt:

— A vén szittyának igaza lehet.

Debreceni tartózkodása alatt a császár kirándulást tett a hortobágyi pusztára is. A Hortobágy végtelen síkján gyönyörködött II. József a csikósok nagyszerű mutatványiban. Különösen egy barnaarcu, szép legény tetszett neki. Magához hívatta és megkérdezte, nem lenne-e kedve szolgálatába lépni a császári ménesek mellett.

A csikós bátran a császár szemébe nézett és habozás nélkül tiltakozott:

— Nincs nekem kedvem, uram. Mert látja, ha ezt a pusztát, szülőföldemet elhagynám, meghalnék bánatomban. Meg aztán felfogadtam, hogy törököt nem szolgálok soha!

József császár a tolmáctól tudta meg, hogy a csikós abban a hitben hallgatta, hogy törökül beszél. Jót nevetett az egyenes tiltakozáson és gazdagon megajándékozta a puszták mokány fiát.

Aki a császárt borotválja

Debrecenből a császár Abaujszántóra ment. Ezen az útján Nyiracsádot is érintette. Jöttének hírére a nyiracsádi községi tanács elrendelte, hogy ki kell az utcákat világítani, mert a felséges úr este a faluk keresztül jön. De hol vesznek annyi lámpást, ez volt a bökkenő.

Annai istállólámpás nincs nemcsak Nyiracsádon, hanem az egész környéken sem, amennyi kellene arra, hogy az utca minden kapufélfája tetéjére jusson egy. A birónak belefáj-dult a feje, jegyző urannak a pennája, végre a rektor urhoz folyamodtak jó tanácsért, akiről tudva volt, hogy nagytudományu.

A tanító ur aztán azt ajánlotta, hogy jó lenne tőköket kivájni és raktüzni a garádjá cölöpökre és bele-tenni egy-egy gyertyát. Így is lett.

Jött a felség, jól is mulatott az illumináción, csak úgy ragyogott a mosolytól az arca.

A Zsiros Palya Gergely uram hajlékának garádjá előtt megállítatta a fogatot a császár és megszólítja a birót:

— Ugyan, mondja csak! Ott egy tők nincs kivilágítva! Miért van az? Talán valami rebellis ember lakik ott, vagy mi?

A biró megijed erre a gyanura; maga sem tudja, nem valami néma tintetés akar-e lenni az a kivilágítatlan tők; sarkon fordul tehát és szalad a mutatott helyre. Kis idő múlva lelkenéz az örömmel tér vissza, kővér ábrázatán széles, meglepült mosollyal s boldogan jelenti a császárnak:

— Felséges uram, ottan Zsiros Palya Gergely uram áll a háznépével és gyönyörködik ezen a parádén; és a tők, ami nincs kiilluminálva, voltaképpen Zsiros Palya Gergely uramnak az ő kopasz fejebubja.

*

József császár korában Magyarországon érdekes típus volt a pandur-kommisszárus. Kalapja mellett darutoll, vállán karikás, bajusza alatt makrapipa, bodor füst és huszármiatyánk.

Abaujszántón Irsai Andris volt a pandur-kommisszárus. Irsai Andris olyan ember volt, akinek mindenfelé egyenes a világ — a lovának is, magának is... Birkózott lókötőkkel és futóbutyárokkal és mindig ő volt felül.

Abaujszántón várt József császár

Kényelmesebb az utazás

MONTBLANC

Mesterdarabban,

mert a Montblanc tollnál a tinta az utazás egész postájához elegendő

ra az egész vármegye. A „Karak és Rendek” diszben, a Hernádvölgy tündérei pártában, mentében, fehér, fekete és pej-bandérium, egy csoport pataki diák az énekszó végett, szónok, ki sápadva gondolt arra, hogy a világ első filozófus-fejedelmét kell üdvözölnie — nos és aztán zöld gally, diszkapu, s a „misera plebs contribuens” a sövények és a házak tetéjén.

Ott volt Irsai Andris is hivatalból! Abban az időben Magyarországon még nehéz volt terminusra utazni, kövezett ut nem volt. A császárnak először is át kellett hatolnia a szikes sáron, azután az agyagos sáron, azután átgazolni a Hernádon, ott azután már el lehet kanyarogni valahogy a gyepen, a vadvizek közt.

Már most délután volt az idő, s a császár mégsem érkezett, a fehérruhás kislányok elbóbiskoltak az út szélén. A banderisták leszálltak lovukról. Volt eszük. Miért nyomnák ott a nyeret, nézve a napfénybe, amikor a vármegye valamennyi szép szeme ott mosolyog előttük.

Azután Irsai is talált foglalkozást. A „misera plebs” mindig rendetlen volt, mióta a világ fennáll. Az egyik házonlő ledobja a másik sípkáját, ami aztán szörin-szálán eltűnik — kész a tumultus. Irsai Andrisnak legalább ötvenszer kellett közbelépnie. A pataki diák pedig mindig zendülni fog, míg csak egy is lesz a fajtájából. Azok elkezdenek tele torokból kla-

ELADO

1. 1 drb. 4000 kVA, 6 kV teljesítményű Diesel-erőműtelep,

amely az alábbi részekből áll: 2 drb. egyenként 2200 LE-s MAN Diesel-motor, 2 drb. egyenként 2000 kVA teljesítményű, 6500 Volt feszültségű és 50 periodusu forgóáramu synchron-generátor (Garbe & Lahmayer), 1 drb. teljes kapcsolóberendezés magas feszültségű szabadvezetékekkel, transzformátoros alállomásokkal 6000 — 380/220 Voltra és alacsony feszültségű szabadvezetékekkel.

2. 5 drb. 3000 kVA, 6 kV teljesítményű Diesel-erőműtelep,

amelyek mindegyike a következő alkatrészekből áll: 2 drb. MAN, egyenként 1500 LE-s Diesel-motor, 2 drb. egyenként 1500 kVA teljesítményű, 6300 Volt feszültségű és 50 periodusu forgóáramu synchron-generátor (Garbe & Lahmayer), 1 drb. teljes kapcsolóberendezés magasfeszültségű szabadvezetékekkel, transzformátoros alállomásokkal 6000 — 380/220 Voltra és alacsony feszültségű szabadvezetékekkel.

3. 1 drb. 1400 kVA, 6 kV teljesítményű Diesel-erőműtelep,

amely az alábbi részekből áll: 2 drb. egyenként 750 LE-s Deutz-Diesel-motor, 2 drb. egyenként 700 kVA teljesítményű, 6300 Volt feszültségű, 50 periodusu forgóáramu synchron-generátor (Garbe & Lahmayer), 1 drb. teljes kapcsolóberendezés magasfeszültségű szabadvezetékekkel, transzformátoros alállomásokkal 6000 — 380/220 Voltra és alacsony feszültségű szabadvezetékekkel.

SUPPAN-KOLLERICH ÉS TÁRSA

Budapest, IV., Ferenc József-rakpart 21., I. — Telefon 182—946.

bálni, hogy „Éljen a kalapos király!” Felségsértő szatíra, azt is el kellett csitítania.

Sőt már a „karok és rendek” is dörmögtek, ezuttal nem sérelmek, hanem az ebéd miatt.

— Ugyan öcsém, Irsai Andris — szólalt meg Fáy Abrahám uram ő kegyelme —, szorítsd meg a lovadat és nézz szét, hogy jön-e már a király vagy mi a lelke. Mi pedig, urak, amondó vagyok, tartsunk addig egy futó ebédet.

Irsai Andrisnak tetszett ez a megbízás: odavágtatni, visszavágtatni és keményen jelenteni, hogy „Tekintetes Karok és Rendek, jelentem alássan, jön a császár!” Irsai lóra kapott és ment a császárt keresni. Elvágatott a második faluig, a harmadikig, de a császárnak hire-hamva sincs. Egy kapaszkodónál aztán rábukkan egy négyes fogatra. Hogyan is utazhatik a császár? — tündött magában. A szolgabíró négyes fogaton jár, a főispán hat lovon, fullajtárosan, előtte, utána huszárok lovagolnak. De hát a császár? . . . Az legalább is nyolcas fogaton s kíséri egy svadrony vasas német.

— Hej, atyafiak, nem láttátok a császárt? — kérdi Irsai, komizárius hangon, hamis diáksággal az uniformisos emberektől.

Az utazók egyike végigmérte szemével Irsait. Biz a nem volt új alak előtte. Magyarország tele volt abban az időben Irsai Andrisokkal.

— Jön biz' az, atyafi — szolt végre az idegen.

Irsai végignézte az idegen embert. Német volt az tetőtől-talpig s annak is csak valami kíséretfele.

— Ugyancsak sokáig várakoztatják a Téns vármegyét —, szolt foghegyről, mialatt paripáját táncra ereszté.

— Hja, a kelmetek után a császár sem járhat gyorsabban.

— Hát csináltasson a császártok magának jobbat — vágott vissza Irsai, s szinte bánni kezdé, hogy lakájnéppel szóba állott.

A németnek láthatólag kedve telt Irsaiban.

— Hej, atyafi, nem eladó a szürke? — kérdezte tréfálkozva.

Irsai félszemmel ránézett.

— Nem németnek való az — szolt hetykén haraggal s lovát ficáncoltatva előre ugratott.

— *Est membrum sacrae coronae!* — szolt az idegen finom iróniával társához, ki halálra sápadt a jelenet alatt.

Eppen hideg sültet falatozott a deputáció, midőn Irsai betoppant. „Jelentem alássan Tekintes Karok és Rendek, jön a császár. A lakájával volt is szám, az itt jön a nyomomban.”

A diszurak süvegeik után nyultak. De előbb még egy igazítás az általvetőn, még egy pohár bor. Híszzen ha a vasasnémetek sisakja meglátszik, jelenteni fogja az ágyu. Azt már eligazította Irsai.

Ezalatt pedig a négyesfogat átjött a diszkapu alatt, végighajtott a bőbiskoló fehérruhás leánykák között, az ácsorgó banderisták előtt s megállott a városháza előtt.

— Ezer mennydörgös mennykő! Híszzen ez maga a császár! — kiáltá Fáy Abrahám uram.

A császár? . . . Irsai rögtön lóra kapott. Amikor az üdvözlő-szónok a Horatius-idézetben elakadt s a felség maga segítette ki, amikor a jóllakott deputáció a jóévtágyu fejedelem mellett kénytelen volt megegyezzen jólakni — udvariasságból —, Irsai akkor már a szomszéd vármegyében vágatott, sőt a feleségét is maga után lopatta titkon, éjjel. Senkisé tudta, hogy miért, míg a császár lakoma felett az ügyet el nem hészélte.

Abajuszántórol József császár rangrejtve utazott Kassára, ahol fogadóban szállt meg. Csak köpenyét rakta le és máris a tükör elé ült borotválkozni. A fogadóné kíváncsian lesett be az ajtón, majd közelebb merészkedett és mert gondolta, hogy vendége valami nagyur, azt kérdezte tőle:

— Ugyan, kérem szépen, édes uram, nem mondaná meg nekem, mi a foglalkozása?

— Édes leltem — felelte mosolygva a császár —, biz' én néha borotváláni szoktam a császár öfelségét.

Oláhfalvá két kiváltsága

Kassai időzése után a császár Erdélybe vette útját. Erdélyi utazásának legnevezetesebb kalandja Oláhfalván volt, ahol a csaváros eszű oláhfalvi magyarok az alatt az egy nap alatt, melyet a császár közöttük töltött, két kiváltságot szereztek községüknek.

Ugyanis a község küldöttsége azt a kiváltságot kérte II. Józseftől, hogy mondja ki, hogy „akinek nincs lova, járjon gyalog” és hogy rendelje el kegyesen, hogy „Kolozsvár Oláhfalvához ezentul két mérföldnyire legyen”.

Nagyot bámult a császár ezeken a furcsa kívánságokon, sőt nevetett az egyszerű falusi nép ostoba kívánságán és úgy vélte, hogy ebből a kincstárnak semmiféle kára nem származhatik, csupa tréfából alá is írta ezeket a kérelmeket.

József császár már régen Bécsben volt, amikor tudomására jutott, hogy amikor szállásoló katonatisztek Oláh-

falván előfogatot követeltek, a bíró előmutatta nekik a pecsétes levelet, melyen nagyon világosan meg volt írva: hogy Oláhfalván akinek lova nincsen, járjon gyalog. A császár parancsolta.

II. József most már érdeklődni kezdett, hogy hát miféle jelentősége lehet az oláhfalviak másik kérelmének, hogy Kolozsvár Oláhfalvához most már két mérföldnyire van. Ezt is csakhamar megtudta. Ugyanis megyei határozatnál fogva az oláhfalviaknak csak két mérföldnyi távolságra volt szabad deszkával kereskedni.

Igen ám, de minthogy a császár megengedte, hogy Kolozsvár, mely legalább tizenhat mérföldnyi távolságra fekszik, csak két mérföldnyi távolságra legyen Oláhfalvához, természetesen, hogy e kereskedelmi cikkt bátran vándorolhatott Kolozsvárra.

József császár ezen is — mit tehetett egyebet —, jót nevetett.

Sárváry Dezső.

Orsós professzor nyilatkozott egy tömeges borzalmas látványáról

Berlin, jul. 19. (MTI) Annak a külföldi szakértőkből álló orvosi bizottságnak, amely a vinnói tömegesirok feltárásának tudományos munkáját végzi, magyar részről dr. Orsós Ferenc egyetemi tanár, a MONE elnöke és a budapesti törvényszéki orvostani intézet vezetője volt tagja. Orsós professzor most érkezett vissza repülőgépen Vinnicából a német fővárosba. A MTI berlini tudósítójának a helyszínen szerzett tapasztalatairól a következőket mondotta:

— Vinnicában meghallgattam Schreder német orvosprofesszor és az orosz orvosok jelentését az eddigi leleplezésekről és eredményekről, ezután végignéztük az eddig feltárt hullavermeket. Nincs még valamennyi hullaverem feltárva és bizonyára még sokat fedeznek fel a jövőben. Az eddig feltárt vermekben legalább 8000, de valószínűleg 10.000-nél is több hullafekszik. Megnéztük a városi kertben feltárt vermeket, ahol hinták, táncterek és körhinták között borzalmas nyomokat fedeztünk fel. Megnéztük a temető mellett és végül az ugynevezett gyümölcskertben feltárt vermeket is. Az utóbbiakban nagyobb számú boncolást és sok hullaszemlé végeztünk borzalmas környezetben. A gyümölcsfák között dróthuzalok és kötelek vannak kifeszítve, amelyek sűrűn tele vannak aggatva a kiásott ruházatával. Kora hajnaltól késő estig zarándokolnak ide Vinnica és az egész vidék legszegényebb sorsu lakosai mezitláb, a hátukon mindössze egy gyékénytársolyban több napra szánt kenyérral, sirva, zokogva járják át naponta a hullaruhák borzalmas tömkelegét.

— A kivégzettek és hozzátartozóik Ukrajna munkásai és földművesei közül valók. Papok, tanítók, egyházi személyek is vannak az egyszerű és leg-egyszerűbb származású emberek között, de ezek csak gyér számban. Tudakoltuk a hozzátartozóktól és az ukrán hatóságoktól a kivégzések okát. Tőlük és a holttesteknél talált okmányok muzeumban aztán választ kaptunk. A válasz a következő volt: Az a kijelentés, hogy az illető keresztet vetett magára a templom előtt, hogy családjában pap van, hogy családjának egy tagja külföldön tartózkodik, hogy a házkutatásnál bibliát, rózsafüzért, vagy idegennyelvű könyvet találtak, teljesen elegendő volt az elhurcolásra és a rendszerint éjszaka 12 és 3 óra között végrehajtott kivégzésre.

Mező? Kéféz
HINTÓPOR

53, 95, 73, 132 fillér

Csillárt METEOR
CSILLÁRGYÁRNÁL
VÁSÁROLJON

Pedmaniczky-utca 27., József-kört 44.

HEGEDŰ, viola, cselló és az összes alkatrészek beszerzése előtt kérjen díjtalan árajegyzéket. Részletfizetésre is szállítok. JAVÍTÁS, csere, vétel, becsülés. TÓTH JÁNOS művészhagedűépítő, Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 8. 45 éves cég. Hegedűt speciális hegedűkészítőnél vásároljunk. Hiteles becsülés.

Primasima portlandcement

bécsi mész, carbid, acetylen stb. előállítására szolgáló dunamenti feltárt nagy bányák kintőnő kőanyagának felhasználásához

komoly tőkés társakat keresek

Csak közvetlenül tárgyalok. „Bányagatlan tul. 5157” jellegre a főkiadóba.

ÖRÖKLAKÁS:

legjobb helyen, közp. fekvés, luxus kivitelben, 2 sz. öszkomf., 15 évig nagyadóm., sürgősen eladó. Beranekné, Andrassy-ut 28. Telefon 115-599. 5993

Fiziko-terápiái laboratórium eladó

„Vidéki 5891” jellegre a főkiadóba.

Week-end faházakat 4 különféle típusban, tet-szetős, szép kivitelben. Megbízható munka. Azonnal szállítja: Szöllár Sándor, Eya-u. 20., félem. 2. T. 425-157. Irodai órák 9-4-g.